

Vabariigi Valitsuse määruse „Töötasu alammäära kehtestamine” eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse töölepingu seaduse (edaspidi *TLS*) § 29 lõike 5 alusel.

Määruse eelnõu koostamine on ajendatud Eesti Ametiühingute Keskliidu ja Eesti Tööandjate Keskliidu vahel 25. novembril 2019. a sõlmitud kollektiivlepingust, millega sotsiaalpartnerite keskorganisatsioonid leppisid kokku töötasu alammäära tõstmises aastal 2020. Kokkuleppega laiendatakse töötasu alammäära kollektiivlepingu seaduse § 4 lõike 4 tähenduses ning kehtestatakse alammäär kohustuslikuna kõigile Eesti Vabariigis tegutsevatele tööandjatele ja töötajatele. Laiendatud tingimused on avaldatud väljaandes Ametlikud Teadaanded.

TLS § 29 lõige 5 sätestab volitusnormi, mille kohaselt Vabariigi Valitsus kehtestab määrusega kindlale ajaühikule vastava töötasu alammäära. Käesoleva eelnõuga kehtestab Vabariigi Valitsus töötasu alammääraks sotsiaalpartnerite keskorganisatsioonide vahel kokkulepitud alammäära.

Eelnõu ja seletuskirja valmistasid ette Sotsiaalministeeriumi töö- ja pensionipoliitika osakonna nõunik Pirjo Turk (pirjo.turk@sm.ee; tel 626 9279) ja töösuhete poliitika juht Mariliis Proos (mariliis.proos@sm.ee; tel 626 9255). Eelnõu mõjuhindangu on koostatud koostöös Rahandusministeeriumiga. Juriidilise ekspertiisi eelnõule tegi Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Ethel Bubõr (ethel.bubor@sm.ee; tel 626 9218).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Paragrahviga 1 kehtestatakse töötasu alammäär alates 1. jaanuarist 2020. a. Välja kujunenud tava kohaselt lepivad üleriigilises töötasu alammääras kokku sotsiaalpartnerid. Eesti Ametiühingute Keskliidul ja Eesti Tööandjate Keskliidul on õigus kollektiivlepingu seaduse § 4 lõike 4 alusel omavahel sõlmitud kollektiivlepingut poolte kokkuleppel laiendada töötasu tingimuste osas.

Kooskõlas sotsiaalpartnerite kokkuleppega kehtestab määrus 2020. aasta 1. jaanuarist tunnitasu alammääraks 3,48 eurot ja kuutasu alammääraks täistööajaga töötamise korral 584 eurot.

Paragrahviga 2 tunnistatakse alates 1. jaanuarist 2020. a kehtetuks seni kehtiv töötasu alammäärade määrus - Vabariigi Valitsuse 13. detsembri 2018. a määrus nr 117 „Töötasu alammäära kehtestamine“ (RT I, 18.12.2018, 7).

Paragrahv 3 sätestab eelnõu jõustumise 1. jaanuaril 2020. a.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul puudub otsene puutumus Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määrus näeb ette suurema töötasu alammäära võrreldes kehtiva regulatsiooniga. Kehtiva määruse järgi on töötasu alammääraks tunnis 3,21 eurot ja töötasu alammääraks täistööajaga töötamise korral kuus 540 eurot.

Töötasu alammäära tõus tähendab alammääraga seotud töötasude ja palga tõusu era- ning avalikus sektoris. Samuti suurenevad töötasu alammääraga seotud hüvitiste summad (näiteks vanemahüvitis, lapsepuhkuse tasu, jm). Alammäära tõus aitab kaasa vähekindlustatud isikute toimetuleku paranemisele.

Maksu- ja Tolliameti andmetel oli 2019. aastal ühes kuus keskmiselt 20 500 täisajaga tööle märgitud töötajat, kes teenisid töötasu alammäära (540 eurot), moodustades 4,3% kõigist töötasu saanud töötajatest.¹ Sellele lisaks teenis ühes kuus keskmiselt 13 200 täisajaga tööle märgitud töötajat töötasu 541-583 eurot (2,8% töötajatest). Jaanuarist kuni oktoobrini deklareeriti kokku vähemalt ühel kuul töötasu alammäära ulatuses töötasu 38 200 unikaalsel isikul (kellest mehi 21 100 ja naisi 17 100) ning 541-583 eurot 63 900 isikul (kellest mehi 27 700 ja naisi 36 200).² Seega võib öelda, et jaanuarist kuni oktoobrini 2019. a. deklareeriti vähemalt ühel kuul töötasu vahemikus 540-583 eurot 102 100 isikul, kellest 48% olid mehed ja 52% olid naised. Seetõttu võib eeldada, et töötasu alammäära tõusul võib olla väike, kuid siiski positiivne mõju ka soolise palgalõhe vähenemisele.

Töötasu alammäära tõus 540 eurolt 584 eurole toob Rahandusministeeriumi hinnangul riigieelarvesse võrreldes 2019. aastaga täiendavat maksutulu 13,7 miljonit eurot. Suureneb sotsiaalmaksu, töötuskindlustusmaksu, füüsilise isiku tulumaksu ning tarbimisse mineva netopalga tõusu mõjul käibemaksu ja aktsiiside laekumine. Riigieelarve maksutulude prognoosis on juba arvestatud töötasu alammäära tõusuga läbi keskmise palga prognoosi.

Riigi- ja kohalike omavalitsusasutuste töajookulud suurenevad võrreldes 2019. aastaga Rahandusministeeriumi hinnangul 3,2 miljoni euro võrra. Riigieelarvelistele asutustele töajookuludeks riigieelarvest täiendavaid vahendeid ei eraldata ning kokkuleppeliselt kaetakse alammäära tõus palgafondi siseselt.

Arvestades prognoositavat maksutulu ning riigi- ja kohalike omavalitsusasutuste töajookulude suurenemist, sotsiaalmaksu ravikindlustuse ja kohalikele omavalitsustele eraldatava füüsilise isiku tulumaksu ning II pensionisamba maksete neutraalset mõju valitsussektori positsioonile, on töötasu alammäära tõusul positiivne mõju valitsussektori eelarvepositsioonile võrreldes 2019. aastaga kokku 5,5 miljoni euro ulatuses.

Töötasu alammäära tõus toob kaasa töötasu alammääraga seotud hüvitiste suurenemise. Suurenevad näiteks vanemahüvitis, lapsepuhkuse tasu ja hoolduspuhkuse tasu. Kuivõrd 2020. aasta riigieelarves on arvestatud töötasu alammäära tõusuga 578 euroni, toob töötasu alammäära tõus 584 eurole kaasa vanemahüvitise kulu, lapsepuhkuse ja hoolduspuhkuse tasu kulu tõusu, lisaks 2020. aasta riigieelarvesse arvestatule, kokku 357 218 euro ulatuses.

Määrus võib kaasa tuua ka kohalike omavalitsuste makstavate toetuste ning hüvitiste tõusu, kuid ka näiteks lasteaiatasude tõusu, kui kohalik omavalitsus on need sidunud töötasu alammääraga. Määruse mõju ei ole antud juhul võimalik täpselt hinnata. Lähtuvalt kohaliku

---

¹ Deklareerimise kuud veebruar kuni oktoober 2019. Töötasu all on arvestatud rahalist tasu, mida makstakse töötajale või ametnikule, sealhulgas palk, lisatasu, juurdemakse, puhkusetasu, stipendium, toetus ja pension, mida makstakse seoses töö- või teenistussuhtega.

² Vähemalt ühel kuul 541-583 eurot töötasu saanute hulgas on ka neid, kes näiteks poole kuu pealt alustasid tööd ehk tegemist ei ole nende täiskuu töötasuga.

omavalitsuse autonoomia põhimõttest on kohalikud omavalitsused oma tegevuses iseseisvad ning nende pakutavate hüvitiste ning toetuste maht on erinev.

5. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2020. a ehk samaaegselt Eesti Ametiühingute Keskliidu ja Eesti Tööandjate Keskliidu vahelise laiendatud kollektiivlepinguga kokkulepitud 2020. aasta töötasu alammäära tõusuga.

6. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ministeeriumidele ja arvamuse avaldamiseks Eesti Ametiühingute Keskliidule, Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsioonile TALO, Eesti Tööandjate Keskliidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Personalitöö Arendamise Ühingule PARE ning Eesti Linnade ja Valdade Liidule.